

Tietoa henkilötietojen käsittelystä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin Henkirikollisuus Suomessa vuosina 2020-2024 -tutkimuksessa

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin (KRIMO) Henkirikollisuus Suomessa vuosina 2020-2024-tutkimus tutkii kyseisten vuosien henkirikollisuuden teonpiirteitä ja rikosten taustalla olleita sosiodemografisia tekijöitä. Tutkimus on jatkoa vuosien 2002-2019 henkirikollisuuden seurantajärjestelmä -hankkeelle, jossa rikollisuuden kehitystä seurattiin kattavasti vuoden 2019 alkuun saakka. Tutkimus edistää henkirikosten ennalta ehkäisyä, uusien selvitysmetodien kehittämistä ja väkivaltarikollisuuden tieteellistä tutkimusta. Tarkoituksena on niin ikään mahdollistaa Suomen kansallisten, vertailukelpoisten tilastotietojen toimittaminen kansainvälisille organisaatioille (mm. YK, UNODC, EIGE, Eurostat) ja kotimaisille toimijoille. Tutkimus on osa KRIMON lakisääteisiä tehtäviä, sisältyy laitoksen tutkimusohjelmaan ja suoritetaan laitoksen budjettirahoituksella.

Oikeusviranomaistietojen saantiin perustuu Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annettuun lakiin (1139/2007). Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin lakisääteisiin tehtäviin kuuluu harjoittaa riippumatonta kriminologista ja muuta oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet.

Tutkimuksessa käytetään tutkimusaineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään rekisterin ylläpidossa ja rekisteristä tehdyissä poiminnoissa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

1. Tutkimusrekisterin rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Osoite: PL 24 (Unioninkatu 40),
00014 Helsingin yliopisto

2. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Vastuullinen tutkija:
Nimi: Janne Kivivuori
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Osoite: PL 24 (Unioninkatu 40), 00014 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 0294 120862

Sähköpostiosoite: janne.kivivuori@helsinki.fi

3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaava on Lotta Ylä-Sulkava. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

4. Kuvaus tutkimusrekisteristä ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Hankkeen tiedot perustuvat hankkeen seurantalomakkeeseen, johon tutkinnanjohtajat vastaavat välittäen esitutkinnassa esiin tulevaa teonpiiretietoa.

Kerätyt tiedot koskevat vuosina 2020–2024 ilmoitetuttuja tahallisia henkirikoksia ja henkirikoksen yrityksiä (murha, tappo, surma, lapsensurma, murhan yritys, tapon yritys, surman yritys sekä rikosnimikeyhdistemät kuolemantuottamusrikos ja pahoinpitelyrikos, kuolemantuottamusrikos ja heitteillepano, kuolemantuottamusrikos ja heitteillejättö), ja rekisteröidyt ovat joko rikoksesta epäiltyjä tai epäillyn rikoksen uhreja.

Tästä tausta-aineistosta muodostetaan varsinainen tutkimusaineisto. Tutkimusaineiston avulla taulukoidaan ajanjakson henkirikosten teopiirteitä ja rikoksesta epäiltyjen ja rikoksen uhrien taustatekijöitä. Hankkeen aineistoon liitetään seuraavat tiedot:

- 1) Oikeusrekisterikeskuksen rikosrekisterin tiedot henkirikosten osapuolista.
- 2) Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän väestörekisterin tiedot henkirikoksesta epäiltyjen ja henkirikoksen uhrien sosiodemografisista ominaisuuksista.
- 3) Vuosien 2002-2019 henkirikosseurannan yhteydessä kerättyä vastaavaa aineistoa.

5. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Tiedot perustuvat hankkeen seurantalomakkeeseen, johon tutkinnanjohtajat vastaavat välittäen esitutkinnassa esiin tulevaa teonpiiretietoa. Käsiteltäviä henkilötietoja ovat muun muassa asianosaisten nimet, henkilötunnukset, syntymäajat ja muut henkilöön liittyvät perustiedot. Käsiteltävät henkilötiedot riippuvat viranomaisen tietojärjestelmien tietosisällöstä ja tietojärjestelmät sisältävät todennäköisesti muutakin sellaista tietoa, josta henkilö on tunnistettavissa. Rikososapuolten aiempaa rikollisuutta koskevat tiedot haetaan KRIMO:n hallussa olevista oikeushallinnon rekisterilähteistä. Henkirikoksesta epäiltyjen ja henkirikoksen uhrien sosiodemografisista taustatiedot haetaan Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämästä väestörekisteristä.

6. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimusrekisteri sisältää rikosepäilyjä koskevia tietoja.

Tietojen käsittely perustuu lain Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista 1 §:n 2 momenttiin (instituutin tehtävät), tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan (käsittely tieteellistä tutkimusta varten) sekä rikosasioiden tietosuojalain 5 § 2 ja 3 momenttiin (käsittelystä säädetään laissa ja se tapahtuu tieteellistä tutkimusta varten).

Tutkimusrekisteri saattaa sisältää seuraavia yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan arkaluonteisia henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä (kansalaisuus, äidinkieli, syntymämaa)
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Yksittäisiä rikosepäilyjä ja rikoksia koskevat tiedot saattavat sisältää myös näitä arkaluonteisia tietoja:

- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot

Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen oikeusperusteeseen:

Tärkeä yleistä etua koskeva syy (g alakohta) ja tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus (j alakohta).

7. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Muodostettavan rekisterin tiedot kerätään henkirikollisuusseurannan tutkimuslomakkeella. Tietoihin liitetään edellä kohdassa 4 kuvatut rekisteritiedot.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

Yleistä etua koskeva tehtävä (e alakohta): Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimustehtävästä on säädetty lain Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista 1 §:ssä.

9. Tietojen vastaanottajat

Kerättävästä tutkimusrekisteristä koostetaan tutkimusaineisto Henkirikollisuus Suomessa vuosina 2020-2024 -tutkimuksen tutkijoille. Tutkimus on kirjattu instituutin tutkimusohjelmaan.

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimusrekisterissä tai sen tietosisällöstä tehtävissä tutkimuksissa ei tehdä päätöksiä, joilla on

merkittävä vaikutus tutkittaviin.

12. Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä:

Manuaalista (esim. paperimuodossa tai muuten aineellisessa muodossa) olevaa aineistoa suojataan seuraavilla tavoilla: Lukittavat tilat ja kulunvalvonta. Suoria tunnistetietoja ei yhdistetä aineisto-otteisiin, mikäli sellaisia joudutaan tulostamaan paperimuotoon analyysin helpottamiseksi.

13. Henkilötietojen käsittelyn kesto

Kerättäviä tietoja säilytetään ja käsitellään niin kauan, kun niitä tarvitaan tutkimukseen tai tutkimustulosten oikeellisuuden osoittamiseen.

14. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi